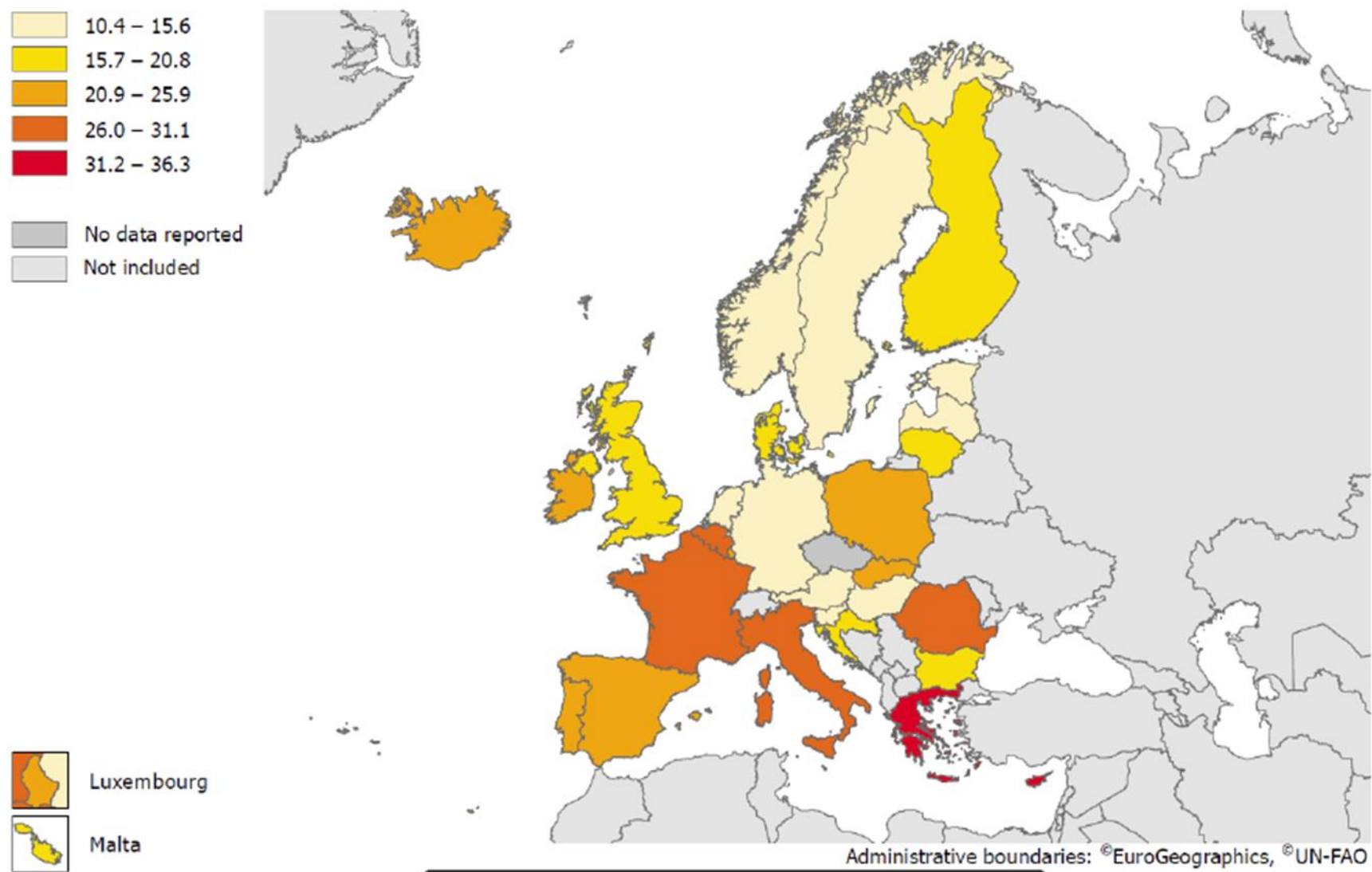

Sýklalyfjanotkun

Einar Þór Þórarinsson,
heimilislæknir

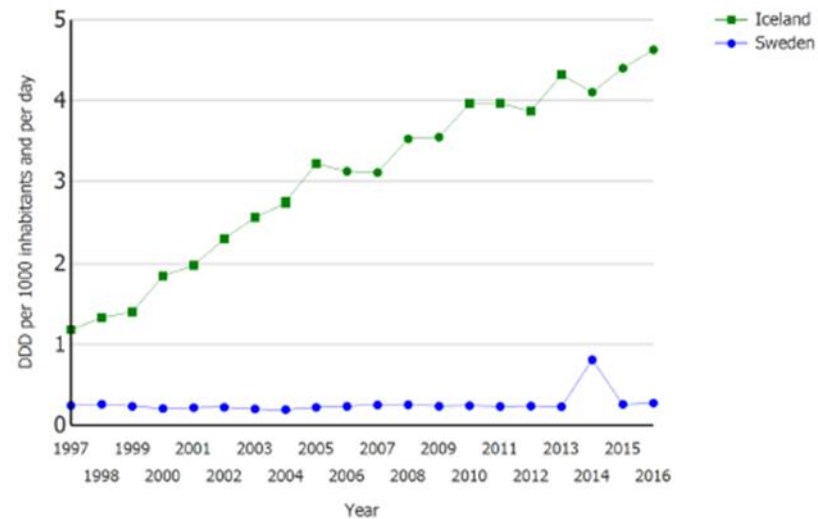
Figure 1. Consumption of antibacterials for systemic use (ATC group J01) in the community, EU/EEA countries, 2016, expressed as DDD per 1 000 inhabitants per day

Trend of the consumption of Combinations of penicillins, incl. beta-lactamase inhibitors (ATC group J01CR) in the community (primary care sector) in Iceland, Sweden from 1997 to 2016

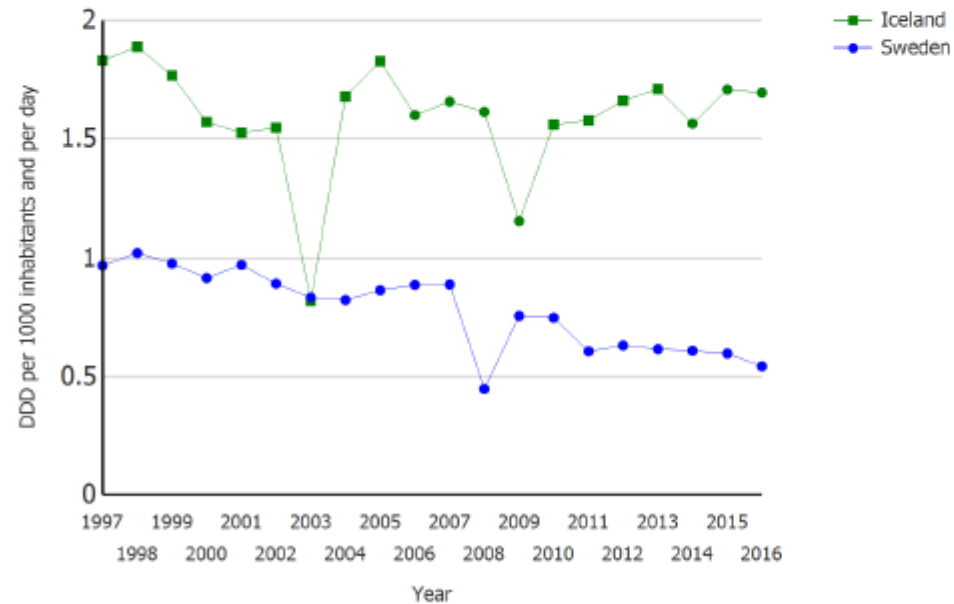
Trend of the consumption of antimicrobials in ATC group J01CR (combinations of penicillins, incl. beta-lactamase inhibitors) in the community (primary care sector) in Iceland, Sweden from 1997 to 2016

Trend of the consumption of Macrolides, lincosamides and streptogramins (ATC group J01F) in the community (primary care sector) in Iceland, Sweden from 1997 to 2016

Trend of the consumption of antimicrobials in ATC group J01F (macrolides, lincosamides and streptogramins) in the community (primary care sector) in Iceland, Sweden from 1997 to 2016

Ráðleggingar um meðferð algengra sýkinga utan spítala

Embætti
landlæknis
Sóttvarnalæknir

Strama

Samverkan mot antibiotikaresistens

Bakgrunnur

- Sýklalyfjum er ávísað mun meira á Íslandi miðað við Norðurlöndin
- Vaxandi sýklalyfjaónæmi algengra baktería sem valda sýkingum utan sjúkrahúsa er áhyggjuefni og orðið raunverulegt viðfangsefni
- Fyrirmyndir að markvissum aðgerðum til að stuðla að skynsamlegri ávísun sýklalyfja, t.d. STRAMA í Svíþjóð
-

Akut mediaotit

Rinosinuit hos vuxna och barn

Faryngotonsillit

Akut bronkít og pneumóni hos vuxna og barn

Sporadísk nedre UVI hos konur, Asymtomatísk bakteríuri

Impetigo, Erysípelas, Sárinfektióner, Infekterade bensár

Infekterade katt- og hundbett, Erythema migrans

Gællir frá
2013-08-01

Behandlingsrekommendationer för vanliga infektioner i öppenvård

Tecken på allvarlig infektion hos barn

Bráð miðeyrnabólga

Skútabólga hjá fullorðnum

Hálsbólga

Bráð berkjubólga og lungnabólga hjá fullorðnum og börnum

Þvagfærasýkingar hjá konum / Sýklar í þvagi án einkenna

Hrúðurgeit (Impetigo) / Heimakoma (Erysípelas) / Sárásýking / Sýkt fótasár

Sýkingar í kattar- og hundsbíti / Flökkuroði (Erythema migrans)

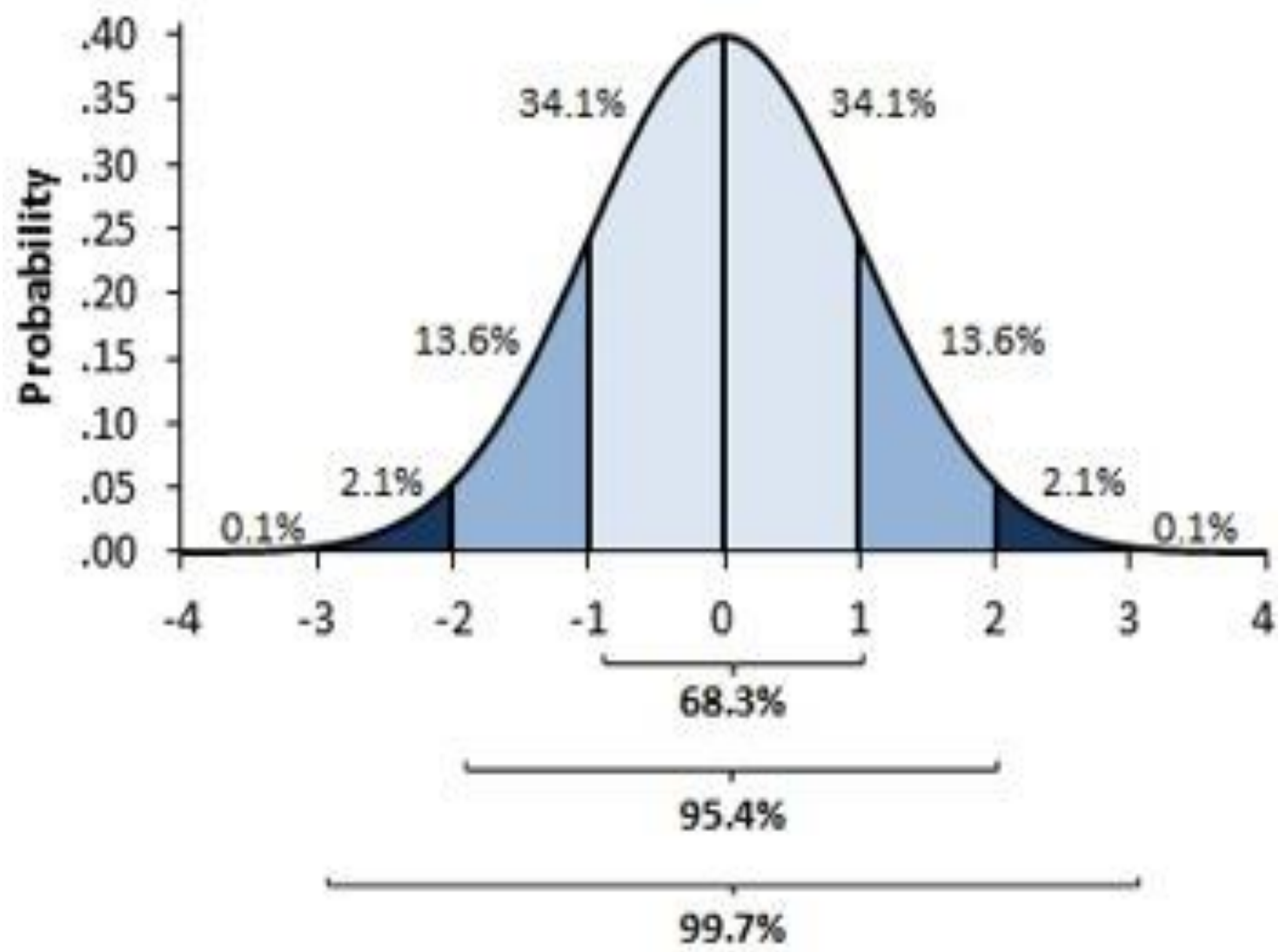
Ráðleggingar um meðferð algengra sýkinga utan spítala

Merki um alvarlega sýkingu hjá börnum

Hvað hangir á spítunni?

- Sýklalyfjaónæmi
- The human microbiome
- Aukaverkanir
- Medicalization

**„PRIMUM NON
NOCERE“**

YOU GET A COLD!

2004

youANDmemes.com

AND YOU GET A COLD!

AND YOU GET A COLD!

EVERYONE GETS A COLD!

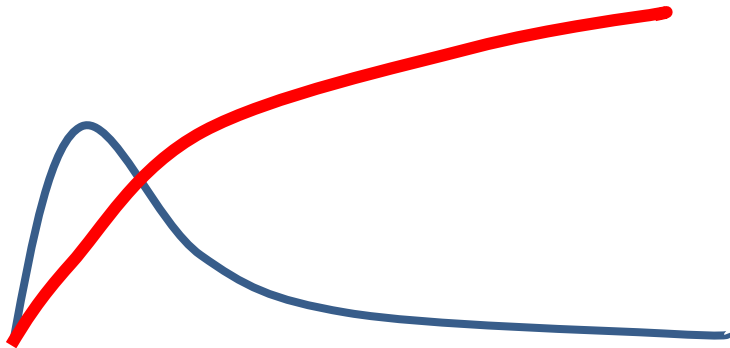
Er skjólstæðingurinn veikur?

- Útlit
- Lífsmörk
 - Öndunartíðni
 - Púls
 - Blóðþrýstingur
 - Hiti
- Súrefnismettun
- CRP

CRP

- Viðbótartæki við greiningu.
- Gagnlegt við langdreginn hita.
- Hefur mismunandi vægi í mismunandi sjúkdómsgreiningum.
- Gott neikvætt forspárgildi hvað varðar lungnabólgu.

- 10 mánaða drengur
- Kvef í 3 daga, vaknaði í nótt grátandi, verið að eiga við eyrað
- Ekki veikindalegur Hiti 38° ÖT 18

Bráð miðeyrnabólga

- Læknast oftast af sjálfu sér
- Öruggt AOM
 - Útbungun og/eða perforation
 - Gröftur í miðeyra
 - Hljóðhimna með breyttum lit og stíf
 - Meðhöndla <1 árs, >12 ára,
 - Aðrir aktiv expectance
- Amoxicillin 15-20mg/kg x3 í 5 daga

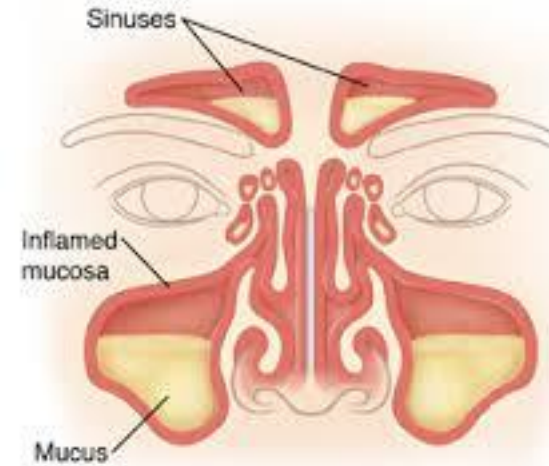

- 28 ára kona,
- “Held ég sé komin með í kinnholurnar”
- Verkur í andlit þegar beygir sig fram, stíflað nef
- Nefrennsli og illt í hálsi fyrir 4d, verkur í andliti í 2d
- Hiti 39°, ÖT 18, P 100
- Eymsl yfir sinusum bilateralt

Skútabólga

- Efri öndunarfærasýking í >10 daga
- Litað hor og verkur í andliti
- Gæti bent til bakteríuskútabólgu
- 3 af eftirtöldum einkennum
 - Grænt hor
 - Einkenni öðru megin
 - Talsverður verkur
 - Versnun
- Við myndgreiningu þéttir skútar eða vökvaborð
- Nefsterar í tvöföldum skammti (2pústx2)
- **Amoxicillin 500mgx3 í 7-10 daga**

- 32 ára maður
- Erfitt að kyngja, illt í hálsi í 2 daga, hiti 38,5° frá í gær
- Bólgna tonsillur, ekki skánir, symmetrískar
- Eitlastækkun á hálsi
- CRP 14
- Strep A pos

Hálsbólga/streptokokkar

- Centor criteria(3 eða fleiri)
 - Bólgnar tonsillur með skellum
 - Bólgnir eitlar á hálsi
 - Hiti yfir 38°
 - Ekki hósti
- Taka streptest
- Íhuga aðrar greiningar hjá börnum undir 3ja ára.
- Penicillin 1gr x3 í 10 daga

- 65 ára kona
- Hósti í 3 daga, vaxandi slappleiki, mæðist við að ganga stiga
- Lasleg, ekki bráðveikindaleg
- Hiti 38,8°, ÖT 22, P 90, SaO₂ 93%
- Brak basalt vi megin í lunga

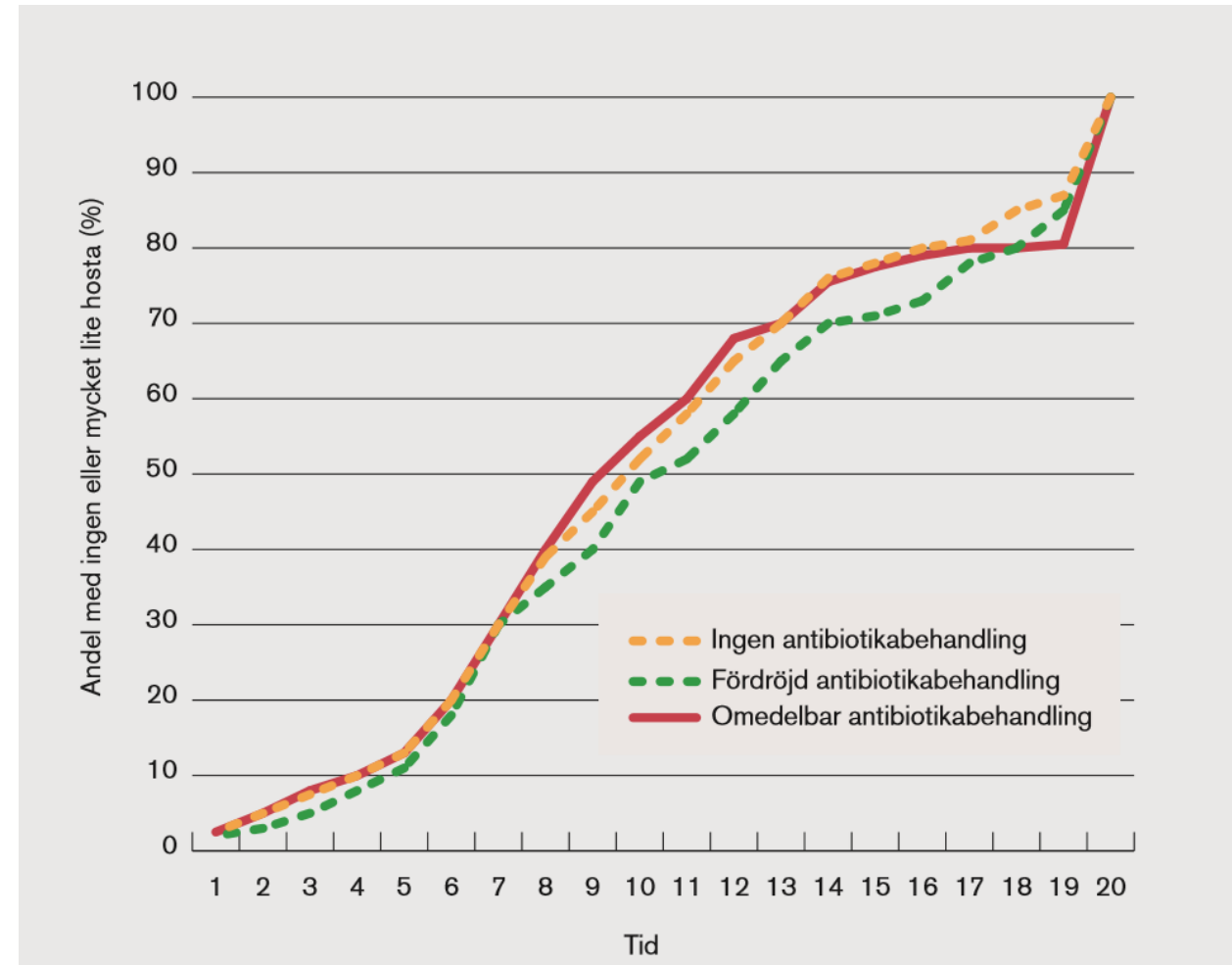
- 44 ára maður
- Hósti í 2 vikur, aðeins þungt að anda við árenslu
- Hiti fyrstu 2 daga en ekki eftir það, verið í vinnu.
- Ekki veikindalegur, hóstar endurtekið í viðtali
- H 37,3°, ÖT 10, P 60, SaO2 96%
- Dreifðir ronchi við útöndun
- CRP 6

- 1 ½ árs barn
- Hiti í 5 daga, minnkuð matarlyst, hærri hiti í dag
- Hósti, gubbað í hóstaköstum á nóttunni,
- H 38,5° ÖT 25,
- Leikur sér á stofu, ekki inndrættir, gróf slímhljóð við útöndun
- CRP 8

Berkjubólga

- Hósti
- Oft ronchi/slímhljóð
- Uppgangur
- Oft væg teppa
- Ekki almenn veikindi eða hiti
- Tekur að meðaltali 3 vikur að ganga yfir, allt upp í 4-6 vikur.

- Sýklalyf hjálpa ekki

Lungnabólga

- Veikindalegur sjúklingur
- Öndun >20/min, Púls >120/min
- Hiti, hósti, mæði, veikindi
- CRP >100
- CRP >50 ef einkenni í >1 viku
 - CRP <20 hefur gott neikvætt forspárgildi
- Amoxicillin 1g x3 í 7 daga
- Doxycyclin 200mgx1 í 3 daga, 100mg í 4 daga

Lungnabólga hjá börnum

- Veikt barn með hita, hraðöndun og stundum hósta
- Hraðöndun
 - >50 hjá yngri en 1 árs
 - >40 hjá eldri en 1 árs
- Almenn veikindi
- CRP >80 og klíník
 - CRP <10 gott neikvætt forspárgildi
- Amoxicillin 15-20mg/kg x3 í 5 daga
- Azithromýcín 10mg/kg x1 í 3 daga
- Erythromycin 250-500mg x4 í 7 daga (>35kg)

Húð

- Impetigo
 - **Þvottur!**
 - Altargo/Fucidin
 - Sýklalyf ef útbreitt eða annað virkar ekki
- Abscess
 - **Opna!**
- Sárasyking
 - Marktækur cellulit í kring?
 - Aukinn verkur, aukið sekret
 - Klínísk greining, ekki bakteriologisk
- Heracillin(flucloxacillin), Staklox(dicloxacillin)

Þvagfæri

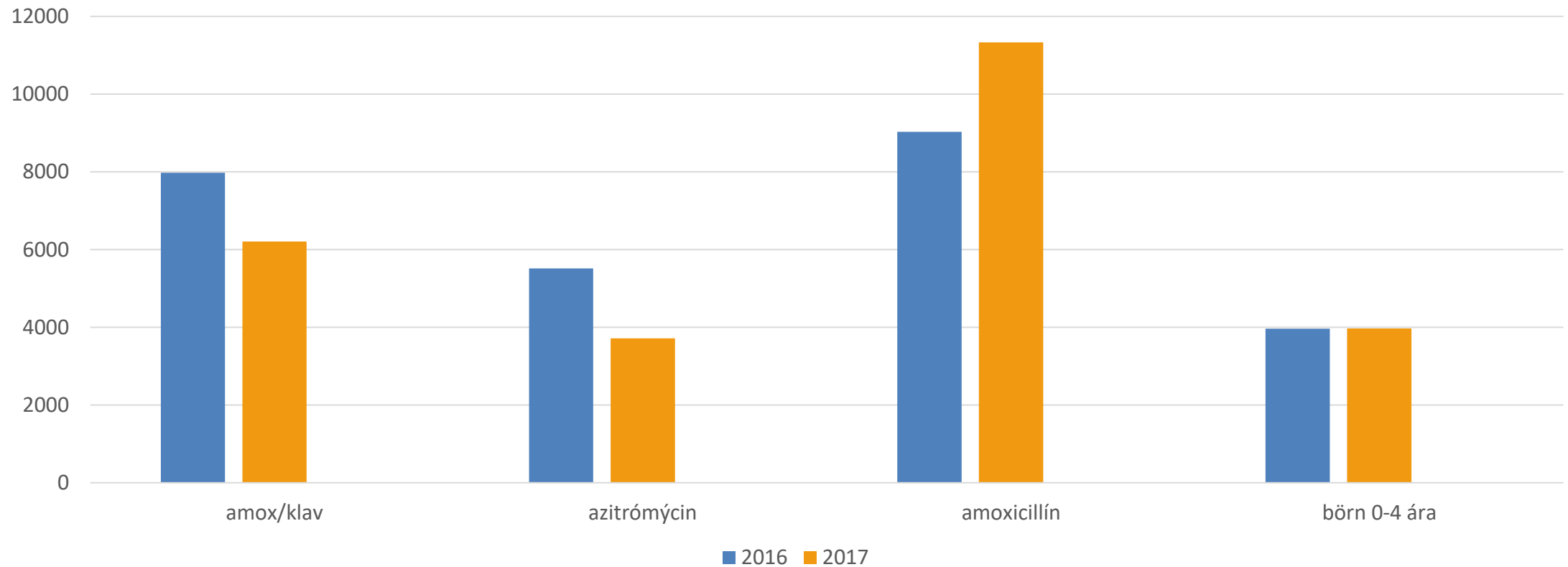
- Ókomplíceraður cystit
 - Gengur yfir af sjálfu sér
 - Meðhöndla ef óskað er og dæmigerð einkenni
 - Nitrofurantoin, mecillinam
 - Ekki quinolone
- Komplíceraður þvagfærasýking/pyelonephrit
 - Muna að rækta
 - (Ciprofloxacin), trim/sulfa
- Einkennalaus sýklamiga
 - Ekki meðhöndla hjá öðrum en þunguðum.

Augu

- Augnþrymill
 - Engin áhrif af sýklalyfjum nema við útbreiddan cellulit
- Conjunctivitis
 - Takmörkuð áhrif að augndropameðferð
 - Hægt að bíða og sjá í allt að viku
 - Kíkja í eyrun ef gröftur í augum á krökkum
 - Chloromycetin, ciprofloxacin

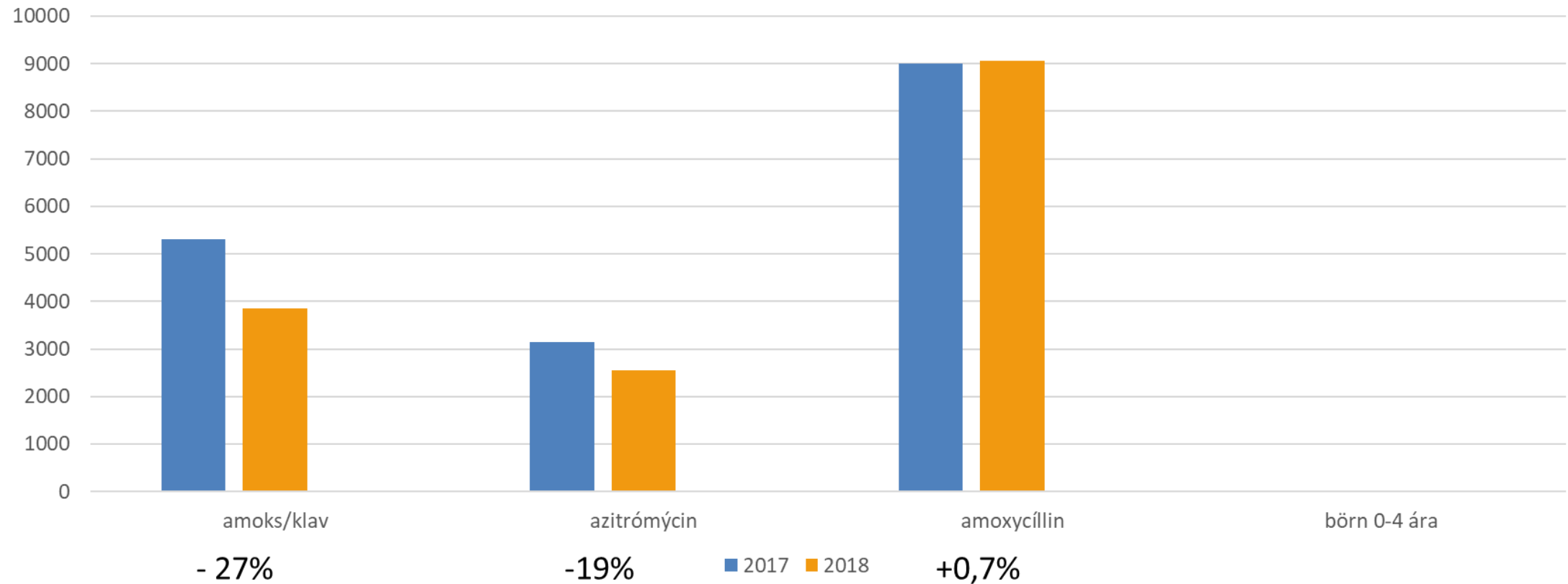
Breyting 2016-2017

Ávísanir á sýklalyf innan HH 2016 og 2017

Breyting jan-okt 2017 og 2018

Hlutfallsleg breyting í fjölda lyfjaávisana fyrstu 10 mánuðina 2017 og 2018

Lokaverkefni til meistaraþrófs
í lyfjafræði

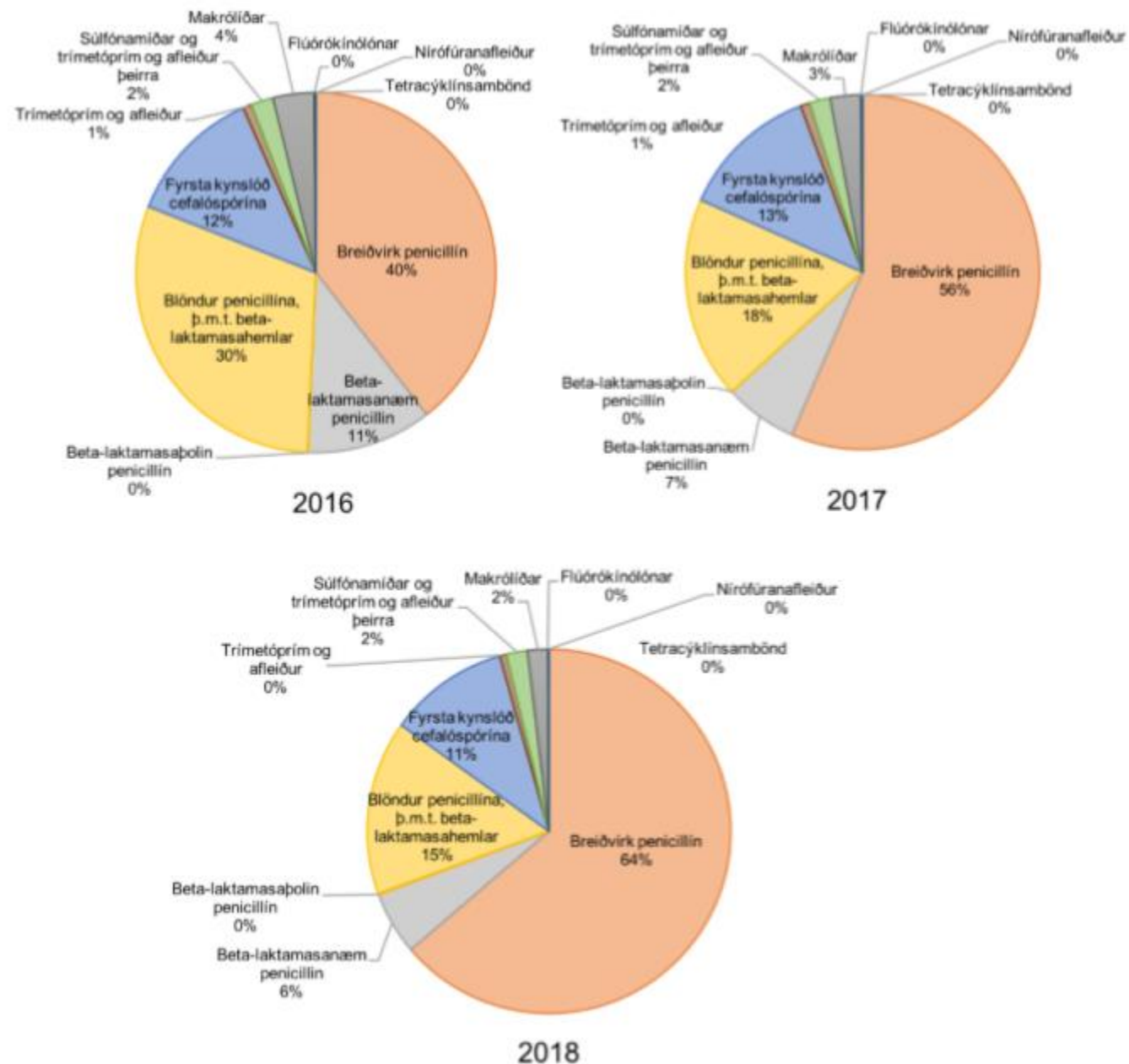
**Sýklalyfjaávisanir barna á aldrinum 0-4 ára hjá
Heilsugæslu höfuðborgarsvæðisins á árunum
2016-2018**

María Rún Gunnlaugsdóttir

Júní 2019

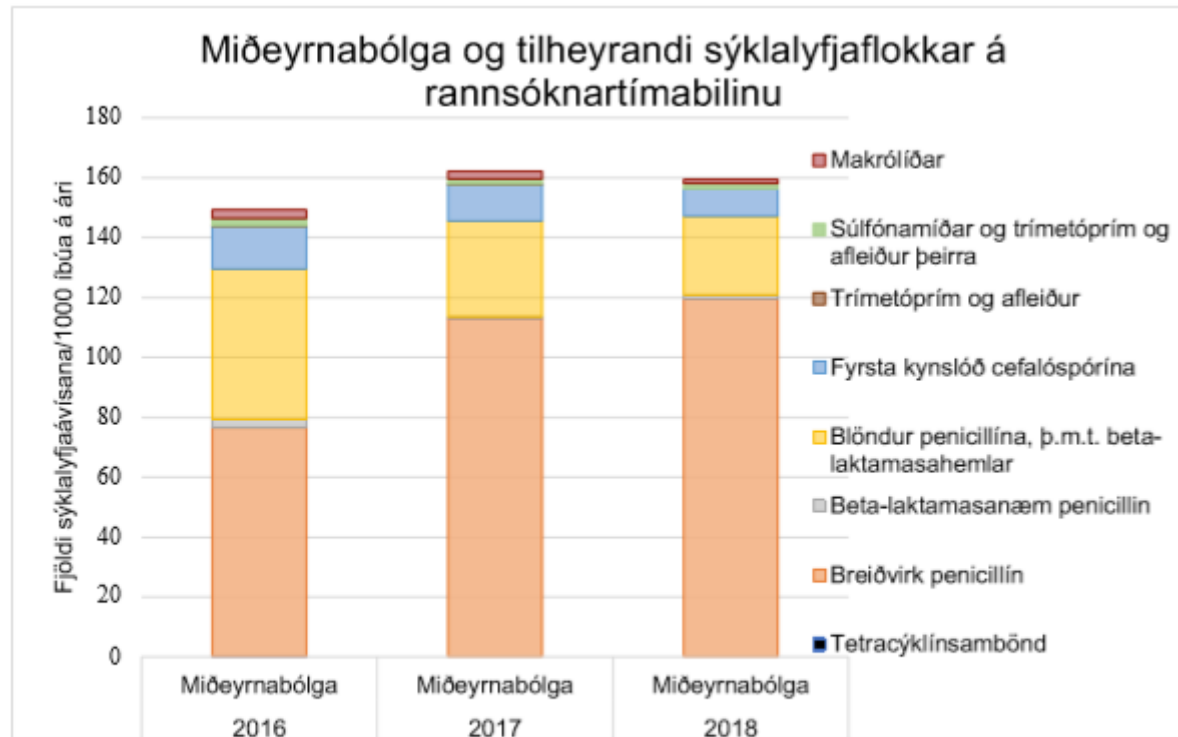

HÁSKÓLI ÍSLANDS
HEILBRIGÐISVÍSINDASVIÐ

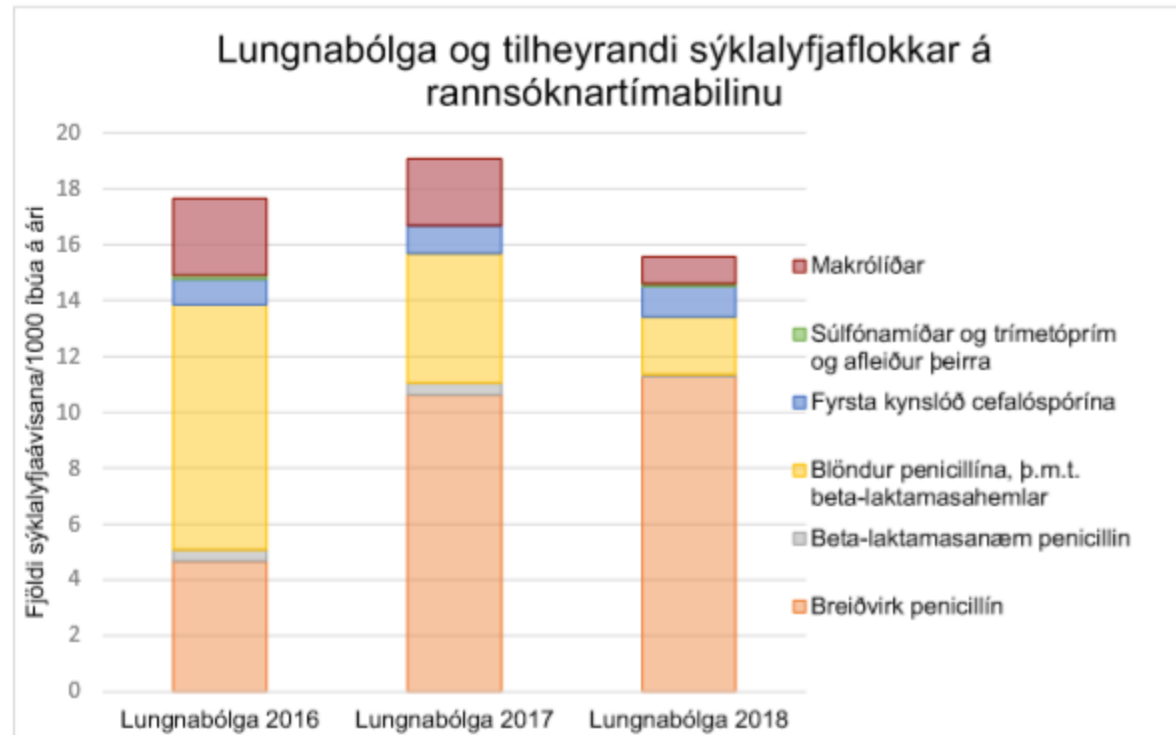
Mynd 12. Prósentuhlutfall sýklalyfjaávisana fyrir hvert rannsóknarár

Myndin sýnir samanburð á prósentuhlutfalli sýklalyfjaávisana eftir sýklalyfjaflokkum fyrir hvert rannsóknarár.

Mynd 17. Sýklalyfjaávisanir vegna miðeyrnabólgu

Myndin gefur yfirlit yfir fjölda sýklalyfjaávisana á hverja 1000 íbúa á ári vegna miðeyrnabólgu fyrir hvert rannsóknarár með tilliti til sýklalyfjaflokks.

Mynd 19. Sýklalyfjaávisanir vegna lungnabólgu

Myndin gefur yfirlit yfir fjölda sýklalyfjaávisana á hverja 1000 íbúa á ári vegna lungnabólgu fyrir hvert rannsóknarár með tilliti til sýklalyfjaflokks.

Samantekt

- Hafa í huga möguleg neikvæð áhrif sýklalyfja.
- Hafa í huga gagnleysi lyfjanna við einfaldari öndunarfærasýkingar
- Berkjubólga hjá frísku fólki svarar ekki sýklalyfjum
- CRP getur verið verið góð stoð í lungnabólgugreiningu
- Fara eftir *ráðleggingum um meðferð* við lyfjaval
- Er skjólstæðingurinn veikur eða ekki?

